

N:o 37.

Af herr **Hj. Sjövall**, om anslag för höjning af pensionen till vissa folkskolelärare.

Då 1898 års Riksdag höjde de ordinarie folkskolelärares löneförmåner med ett andra ålderstillägg af 100 kronor och pension åt dem efter 1899 års början alltså utgår med 75 procent af högsta lönegraden eller med ett belopp af 600 kronor i stället för såsom förut 525 kronor, så har härigenom hos de folkskolelärare, hvilka åtnjuta pension efter förut gällande grunder, den förhoppningen väckts, att Riksdagen nog äfven torde behjerta deras behof af förbättrade existensvilkor på ålderdomen, i fall hemställan derom i motionsväg blefve gjord.

Åtskilliga af dessa lärare hafva arbetat i skolans tjenst i många år i enlighet med 1842 års skolstadga och mot en lön, som utgått med endast 18 tunnor säd, hälften råg och hälften korn; andra hafva varit med om en årlig lön af 400 kronor och allenast under de allra sista åren af sin tjenstgöring uppburit en lön af 600 kronor, hvadan pensionen för alla dessa endast utgår med ett årligt belopp af 450 kronor. Då flertalet af dem äro i en betryckt ställning och på grund af ålderdomsskröplighet icke äro i stånd att kunna förtjena något för sitt och sin familjs uppehälle, kan man väl utan öfverdrift säga, att deras belägenhet är nödstäld och att de för sitt mångåriga trogna och utslitande arbete bland folkets barn i och för deras undervisning och uppfostran nog gjort sig förtjenta af att få en någorlunda bekymmersfri tillvaro under de flere eller färre år, som ännu kunna vara dem beskärda. Säkert hysa också alla en rättmätig medkänsla med dessa gamla skolveteraner och deras verkligen torftiga bergningsvilkor, och då nu för samtliga lägst aflönade statstjenare dyrtidstillägg begäras af innevarande års Riksdag,

vore det väl i sin ordning, att sådant äfven i någon form komme de äldre behöfvande folkskolelärarne till del.

Begripligtvis åsyftar denna motion ingen som helst förändring i de grunder, som genom gällande nådiga reglemente för folkskolelärnarnes pensionsinrättning meddelats eller någon rubbning i den ekonomiska plan, hvarefter denna inrättning ordnats, utan den vädjar till Riksdagen om anvisande genom direkt anslag af det belopp, som erfordras för ökande af samtliga ifrågavarande före detta folkskolelärares pensioner till ett belopp af 525 kronor, eller det minsta skäligen existensminimum för ifrågavarande samhällsmedlemmar.

Säkerligen förekomma bland dessa gamla pensionärer liksom i andra lefnadsförhållanden många olikheter, som i ena fallet kunna utjemna, i det andra försvåra deras möjlighet till bergning, såsom olika lefnadsomkostnader på olika platser, större eller mindre förmåga hos och tillfälle för dem att sjelfva bidra till utkomsten o. s. v., men trots alla sådana skiljaktigheter anser jag mig dock böra begära ökning i pensionen efter visst minimibelopp för hel pension allmäneligen genomförd för samtliga dessa gamla pensionärer, enär jag antager, att det skulle blifva förenadt med alltför stora svårigheter att i särskilda fall pröfva behovet och medgifva eller afslå sökt pensionsförhöjning.

Att proportionen mellan den förr njutna lönen och den pension, som efter mitt förslag skulle komma att utgå, i några fall skulle rubbas, och det till och med så, att pensionen blefve högre än det delaktighetsbelopp, efter hvilket pensionären fått pensionen beräknad, är visserligen en sanning, men proportionen mellan pensionens köpkraft nu och då den beviljades är af vida större betydelse för pensionärens lifsuppehälle och påkallar därför äfven välvilligt och deltagande beaktande från den pensionerandes sida.

Enär emellertid pensionsinrättningens tillgångar beredas såväl genom statsanslag som genom skoldistriktens i proportion till tjensteinnehafvares delaktighetsbelopp bestämda årsafgift, skulle man ju kunna tycka rättvisan kräfva, att skolområdet eller skoldistriktet äfven något bidrage till den ifrågasatta ökade pensionen och derigenom ock visade sitt intresse för de gamla lärarne, men mot ett sådant tillvägagående talar det för hvarje år mer och mer framträdande sträfvandet i Andra Kammaren att få staten till att mera än hittills bidra till bestridandet af de inom många församlingar mycket betungande kostnaderna för folkskoleväsendet, hvadan ett bidrag från skoldistriktet för i denna motion

ifrågasatta förbättring af de lägst pensionerade folkskolelärares pension ej lärer böra ifrågakomma.

Efter en beräkning, som år 1898 verkställdes af kamreraren i folkskolelärares pensionsinrättning, utgick då:

hel pension efter delaktighet af 400 kronor eller med belopp af 300 kronor till 5 pensionärer och afkortad pension till vexlande belopp åt 19 pensionärer med i medeltal 223 kronor 75 öre åt hvardera;

hel pension efter delaktighet af 500 kronor eller med belopp af 375 kronor åt 1 pensionär samt afkortad pension till vexlande belopp åt 10 pensionärer med i medeltal 297 kronor 80 öre åt hvardera;

hel pension efter delaktighet af 600 kronor eller med belopp af 450 kronor åt 324 pensionärer samt afkortad pension efter samma delaktighet till vexlande belopp åt 154 pensionärer med i medeltal 372 kronor 65 öre åt hvardera.

Utgående från dessa siffror skulle för det jemförelsevis ringa antal pensionärer, hvarom nu är fråga, en årlig pensionsförhöjning från det belopp, de nu åtnjuta, till 525 kronor kräfva ett årligt anslag af omkring 39,000 kronor, hvilket belopp naturligtvis skulle komma att efter hand minskas i den mån pensionärerna med döden afginge eller pensionerna eljest till äfventyrs upphörde.

Med stöd af hvad jag nu anfört får jag härmed vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville besluta, att samtliga folkskolelärares pensioner, hvilka blifvit fastställda efter lägre delaktighetsbelopp än 700 kronor, skola ökas till motsvarighet mot nämnda belopp eller till 525 kronor för hel pension och i proportion dertill för afkortad pension, samt för detta ändamål ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 39,000 kronor.

Stockholm den 24 januari 1900.

Hj. Sjövall.